

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. I. Perfectionem Christianam debere maximè prælucere in supremis capitibus, & Gubernatoribus Reipublicæ: & duo tituli siue nomina, quibus illi ad eam procurandam tenentur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

TRACTATUS QUARTVS,
DE PERFECTIO
NE STATVVM ET OFFI
CIORVM INSIGNIORVM, FORVM
QVI REMPUBLICAM CHRISTIANAM
præcipuè secularem gubernant.

CAPVT I.

PERFECTIONEM CHRISTIANAM DEBERE
maximè præluere in suprenis capitibus, & gubernatori
bus Reipublicæ: & duo tituli siue nomina, quibus
illi ad eam procurandam tenentur.

VRREMA CAPITA ET GYBERNATORES Reipublicæ
Christianæ cuiuscunque (licet in hoc Tractatu præcipuè
de seculari sit agendum) debent meritò in omnibus vir
tutibus præluere: procurando sibi perfectiùs & excel
lentiùs illas, quæ ad membra ipsius Reipublicæ perti
nent. sicut in proximo Tractatu fuerunt indicatæ.

NAM, quemadmodum Naturæ Author, in fabrica
naturalis corporis hominis, posuit in capite quinq; sensus,

in quib⁹ tota gubernatio, præcipuaq; eius pulchritudo cõsistit, relicto sensu
tactus alijs mèbris cõmuni. ita Author Gratiæ cupit in mystico Ecclesiæ suæ,
& trium Rerumpublicarum eius corpore, inueniri in eius capitibus omnes
virtutes cum maiori excellètia, tam quæ ad propriam ipsorum pulchritudi
nem & perfectionem; quàm quæ ad aliorum gubernationem sunt necessaria:
qui quòd sint partes minus præcipuæ, non tantam requirunt perfectionem.

Et quemadmodum *Christus* D. N. eò quòd sit a caput Rerumpublicarum
cœli & terræ, habuit valde eminenter omnes gratias, virtutes, & perfectio
nes, quæ sunt inter homines distributæ ita etiam vult, eos, qui futuri sunt
capita alicuius Reipublicæ, habere excellentiùs virtutes aliorum.

CVIY figuram expressit scriptura, cum loquens de Rege Saule dicit,
quòd quando Deus eum elegit in Caput & Regem Israel, *berat electus & bo
nus & non erat vir de filiis Israel melior illo: ab humero & sursum eminebat suer*

I.

Caput ma
iori perfe
ctione or
nandum.

2.

a Eph. I. 22.
Exemplo
Christi.

3.

b I Reg 9. 2.

omnem populam. Nam vt S. Gregorius ait, hæc corporis super reliquos omnes proceritas, significabat excessum, quo etiam in spiritali virtutum excellentia eisdem superabat. *Humerus* enim quo portantur onera, significat *fortitudinem, & patientiam*: quibus debet illos superare, & tanquam dux pro eis contra eorum hostes pugnare. *Collum & guttur*, vbi vox efformatur, est efficacitas verborum ad iubendum, docendum, & dirigendum alios: in virtute etiam debet alios excellere, quemadmodum Magister suos discipulos. *Caput*, vbi sensus habent suam sedem, est plenitudo omnium virtutum, in quibus debet ipse omnes excellere tanquam bonus & *electus ex millibus*. Erit verò satis, si subditi suis capitibus humerum attingant Regis & Prælati: quia supremum, ad quod ipsi intendere & desiderare possunt, est, vt per imitationem ei fiant proximi qui illos gubernat: qui & humerum & caput super reliquos habere debet, quasi qui in altiori loco est constitutus, vt & videre possit & videri: videre scilicet suos, vt dirigere possit: videri verò, vt iuum exemplum illis sit bonorum morum. d. *Non accendit* (Deus eiusmodi *lucernas vt ponantur sub modio, e aut subtus lectum, sed supra candelabrum, vt luceant toti Reip.* *Non potest abscondi ciuitas supra montem posita: nec bonus Rex & gubernator, qui præsidet ciuitati, tenetque præcellentem in ea locum.* Non sine mysterio dixit Apostolus: quod quemadmodum *Christus est caput, viri: ita vir est caput mulieris*. Ac propterea, cum *vir orat in Ecclesia, nõ cooperit caput, deturparet enim caput suum, quia imago & gloria Dei*, licet expediat mulierẽ cooperire ad significandum (quemadmodum S. Thomas perpendit, quod vir, qui caput est Reip. nihil super se ponere debet, quod sit mediũ inter ipsum & Deũ, ne velũ quidẽ, quo caput suũ in præsentia Christi cooperiat, cui immediatẽ coniungi & subiicere se debeat: estque magna ipsius ignominia, quod re aliqua tẽporali & terrena se cooperiat, & imaginẽ Dei deturpet; eiusq; gloriã aliqua culpa obscuret, aut maculet. Cum igitur Dei gloria nõ sit cooperienda, aut occultanda, sed toti mundo manifestanda: non cooperiat gubernator caput suum, nec opera occultet, quæ tanquam Reip. sua caput facit; sed vt patentia sint, & aperta: non vt ipse honoretur, sed in exemplum & bonum aliorum; & vt propter illa Deum glorificent. Tegant se subditi; & includant, si velint competit enim mulieri caput suum cooperire, quia gloria est viri: imbecilli quoq; expedit, non multũ exponere publicẽ sua opera, sed subiicere suis superioribus: quia sic eos glorificat: estque Principũ & Prælatorũ honor, subditos habere, qui se ipsis subiiciãt. At Principes ipsi & Prælati honorẽt in se Dei imaginẽ, quã gerũt, & præsentia super alios, quã ab ipso acceperunt: conantes eã Præclaris virtutibus exornare. vt absq; pudoris velo corã ipso Deo & hominib; possit cõparere. Ita Rex ille Sãctus faciebat, qui dicebat: *g per ambulabã in innocẽtia cordis mei*

Lib. 4. in 1.
Reg. c. 4.
Saul altior
& melior.

c. Can. 5. 10.

Principes
exemplar
subditorum.

d. Mat. 5. 15.

14.

c. Luc. 8. 17.

1. Cor. 11. 3.

In eum lo-
cum.

Princeps nõ
se cooperiat
terrenis scil
opera sua
bona tene
ret.

4.

g. 1. 100. 2.

Cor Deo &
opera homi-
nibus.
h Gen. 1. 14

Vt Sol stel-
las, sic Prin-
ceps subdi-
tos.

5.
i Gen 37. 7.

Reges vene-
randi ob-
facta.

1.
Vita digni-
tati respon-
deat.
a Esa. 3. 8.

b Dan. 2. 3.

in medio domus meae: quasi dixerit: nō semper me in penetralib. continebā: sed in meo palatio & aula saepe deambulabam; *cor meum in oculis Dei* purum conseruabam; *opera mea in hominum conspectu* faciebam, vt bonum exemplum imitarentur. Eum in medium, quo h *Sol & Luna*, quae maxima sunt luminaria à Deo creata, vt *praesiderent diei & nocti*, quotidie circulum suum implent per totum caelum, mundum ipsum illuminando. Ita etiā qui Ecclesiastica & seculari Reip. praesident, meritò debent esse reliquo populo excellentiores: non solum in excellentia dignitatis, sed etiam in vitæ sanctitate & splendore quare certis temporibus meritò debent in publicum prodire, & ciuitatem perambulare: illuminātes exemplo suo bono subditos, & omnes qui ipsos aspicerent: aded praecleara opera facientes, vt aliorum opera ita obscurēt sicut Sol maximo suo lumine reliqua sydera obscurat. Hoc ipsū nobis proponit ob oculos reuelatio facta Patriarchae S. Ioseph, quod esset à fratribus suis adorandus tanquam Dominus ac Rex terrae, i *vidi* ait *nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum & stare vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum*: ad significandum occupationem Regum & gubernatorum, quos Deus eligit, & omnium subditorū ac ciuium esse debere, manipulos colligere bonorum operum: ita tamen, vt *Regum & superiorum* opera debeant esse aded excelsa, & sublimia vt reliqui ea tanquam talia agnoscant, colant, ac reuereantur; ita vt contenti non sint cultu & veneratione; quae illis ob dignitatem debetur; sed multò amplius ob praecleara opera quae faciunt.

§. I. *Reges & Principes teneri ad perfectionem.*

HINC deducere licet rationes & titulos, quibus Reges & Principes, & omnes qui sunt Reip. capita, teneantur esse valde perfecti. Prima ratio siue titulus est, ob sublimitatem dignitatis, quam habent. nam, quod illa excelsior est, eò vita debet esse perfectior, vt ipsi dignitati bene respondeat. siquidē Isaias dixit: *Princeps ea qua digna sunt Principe cogitabit*: ac proinde meritò & loqui & operari debet iuxta sublimitatem, quā tenet: itaque quemadmodū statuae illius, quā vidit Nabuchodonosor, ex varijs metallis compactae, semper pars sublimior, erat etiā pretiosior; inferior verò vilior: nā b *pedes erant ex ferro, & luto, tibiae rotae ex ferro venter & femur ex cupro, pedus & brachia ex argēto, caput verò totum ex auro optimo* ita etiā in Christiana Rep. qui altiore statu occupat, meritò sanctior esse debet, ac perfectior: & si illi, qui in ea sunt tanquā pedes fuerint partim ex ferro, partim ex luto: quia interdū se imbecilles ac fragiles ostendunt, interdum verò fortes & constantes; nō mirū est, quia propè terrā incedentes, aliquid terrae eis adhaeret: ceteri verò eius ciues, vt crescunt in dignitate statuum & officiorum: ita debet in puritate & ingenuitate morū proficere. Et Reges, & oēs, qui capita

sunt

sunt, debet esse ex auro optimo & selectissimo: & eo amplius in virtute reliquos ciues excellere, quo aurum reliqua metalla excedit. Et propterea in libro Canticorum de diuino spõso dicitur, *caput eius aurum optimum*, in ijs enim, qui corporis eius mystici sunt capita merito debet plurimum splẽdere perfectio *charitatis*, cũ utroq; excellenti suo actu, amore scil. Dei & proximi. Nec factis est, quod caput sit ex quocunq; auro, sed debet esse *optimũ* & *selectũ*: vt nõ quacunq; charitate sint contenti, sed supremo eius gradu: vt etiã perueniat, si opus est, ad exponendã vitã in obsequio sui creatoris, & vt sui officij partes expleat. Et sicut inter Angelos, qui capita sũt illius Reip. & hierarchie celestis, vocãtur *Seraphini*: quia Dei amore præ alijs ardẽt; ita, qui Reip. Christianæ & Ecclesiasticæ Hierarchie sunt capita, debet suo modo esse Seraphini & præ alijs omnibus amore Dei & proximorum ardere. Et hinc *secundus* titulus, siue ratio oritur, quæ illos obligat ad magnã sanctitatẽ: eod quod sit magna inordinatio, degenerare à dignitate, quam habet; cogitãdo, loquẽdo, aut operãdo ea, quæ sunt Principibus indigna valdeq; aliena ab ijs, qui sunt capita. Si caput debet esse ex auro optimo: quã alienũ esset, si totum esset ex fragili *luto*: & semper ad res terrenas, & vitia carnalia propẽderet? Aut quid esset si totũ esset *ferreũ*, cũ pertinacia in suo iudicio, & nimia seueritate in sua gubernatione, absque villo splẽdore virtutum &, multis vitijs defcadata? Possẽmus tali capiti ea dicere, quæ S. Bernardus scripsit ad Eugenium Papam: Simia in tecto est Rex fatuus in folio sedens. Audi, inquit, nunc canticum meũ & quidẽ minus suaue, se salutare. Mõstrõsa res gradus summus, & animus infimus; sedes prima, & vita ima; lingua magniloqua, & manus oriosa; sermo multus, & fructus nullus; vultus grauis, & actus leuis; ingens autoritas, & nutãs stabilitas. Admoni speculum: fœdus se in eo vultus agnoscat: tu gaude tuum dissimilem inuenire. Hæc S. Bernardus. Ex quibus apparet, quod sicut monstra appellamus ea, quæ in se continent plures naturas contrarias (vt si corpus humanum caput haberet alicuius feræ) ita sunt monstra Reipub. qui in alto statu, angelorum digno, collocati, vitam ducunt bestiarum, defcãdantes dignitatem maculis culpæ: quæ eod sunt turpiore, quod cadunt in vestem preciosiorem. Qualis fuit culpa magni illius Regis Salomonis, cuius egregia facinora postquam Ecclesiastic. narrasset, subiicit: *dedisti maculam in gloria tua, & profanasti totam excellentiam tuam, & semen tuum.*

Ex istatus sublimitate *tertius* oritur titulus & cautela, quæ valde obligat ad quærendam perfectionem: quod enim maior est dignitas, eod censendum est maius Dei donum; & beneficium eius sublimius, quod ex liberalitate & misericordia sua contulit. Siquidem nec Rex se ipsum fecit Regẽ, nec Princeps Principem; nec parentes elegit Reges, aut Principes, qui illum genuerunt; nec imperium suis meritis, aut sola sua industria obtinuit. quia horum

Can. 5. 11.
Principis
charitate
fulgeat.

Sit Seraphi-
cus.

2.
Degenerare
turpe est.

Li. 2. de Cõf.

cc
cc
cc
cc
cc
cc

Monstrum
Principis vi-
ciosus.

d' Eccl. 7.
22.

3.

e Job. 12. 16
vide. Pined
in eū locum
Gratitudo
exigit ut
tam sancta.

1. Reg. 15.

Saul.

Dauid.

2. Reg. 12.
9.

4.
Princeps ha-
bet duos
Angelos.

1. p. 9. 13. a.

3. Et in 2.

sent. d. 11. a.

2 ad 4.

Oratio. 2.

ad 150. Epif.

Et Plures

Angelos ad-
iutores.

omnium præcipuus auctor est Deus. ille sceptrū dat, & coronam, ille (vt S. Iob dixit) *de Baltheum Regum dissoluit, & præcingit funerones eorum.* cum igitur pro maiori beneficio maior debeat gratitudo, quæ apparet in maiori fidelitate erga benefactorem, æquū omnino est, id fidelissime facere; tanta perfectione vitam instituendo, quantam excelsus status & officium acceptum exigit. Hinc est, quod cum Deus D. N. iuberet Saulem oppugnare Amalecitas, reuocauit illi in memoriam beneficium ipsi collatum, cum Regem Israel constituit: quasi hac ratione illum impelleret ad ipsi obediendum, & exequendum quod iubebat. Et quando ipse Saul non plenè satis fecit obedientiæ, reprehensus est à Samuele nomine ingratiudinis, dicens. *nonne cum paruulus esses in oculis tuis caput in tribubus Israel factus es, unxique te Dominus in Regem? Quare ergo non audiuisti vocem Domini?* quasi distinctius illi dixerit, cum tantum Deus in te contulerit beneficium, vt regni totius caput te constitueret: cur ingratum te tanto benefactori exhibuisti? Et cum Nathan Propheta Dauidem ob adulterium admissum reprehenderet, etiam præmisit, quod unctus fuisset à Deo Regem super Israel, & multa alia beneficia accepisset: & quasi obitiens ingratiudinem, subiunxit: *quare ergo contempsisti verbum Domini, vt faceres malum in conspectu eius?* vt ex his intelligamus: Principes & capita Reipub. magis obstrictos esse, vt fugiant peccata: quæ si admittant, cenleri magis ingratos Deo, à quo maioribus fauoribus fuerunt præuenti. Siquidè eò grauior est ingratiudinis culpa: quò sunt maiora beneficia, quæ obligant accipientem, ne se ingratum ostendat.

H v i c titulo additur *quartus*, ob alia scilicet singularia beneficia, quæ Deus D. N. Principi confert, vt sit perfectus: non enim contentus fuit, assignare illi, sicut alijs communiter, custodem Angelum ex infimo choro minoris Hierarchiæ cælestis, sed alium quoque addit ex superioribus choris, qui sunt *Archangeli & Principatus*, vt ipsum in sua gubernatione adiuuent. Et vt S. Thomas ait, inter duos Angelos versatur, quorum alter eum docet esse bonum *Christianum*; alter bonum *Regem*; vterque tamen simul, & ad vnum tendunt. Non enim erit bonus Christianus, si sit malus Rex; nec bonus erit Rex, si sit malus Christianus. *Præterea* quemadmodum qualibet Prouincia & ciuitas (vt Sanctus Gregor. Nazianzen. ait) suum proprium habet Archangelum, & vnumquodque regnum suum Principem, qui illud custodit: (sic enim Daniel appellauit Principem Regni Persarum) ita credendum est, omnes hos Archangelos & Principatus adiutores esse Regis, vt benè fungantur gubernatione tot communitatum. Hi suggerunt, quid pacis, & quid belli tempore sit faciendum; Defendunt illum in occurrentibus periculis, & extimulant, vt suis obligationibus satisfaciat, sitque in vitutibus excellens; tantumque reliquos

ciues

ciues in virtute superet, quantum Principatus & Archangeli inferiores Angelos excellunt. Nec tamen adhuc est contentus Deus; quod hæc auxilia per angelos mittat; sed ipse magis adhuc peculiarem illorum prouidentiam gerit, quam reliquorum ciuium. Quemadmodum enim ipsimet Reges maiorem curam gerunt suorum ministrorum, quam reliquorum; Et adhuc maiorem eorum qui in ipsa gubernatione ipsum adiuuant; ita Rex cœlestis maiorem eorum curam gerit, quos tanquam instrumenta adhibet ad reliquos homines gubernandos: Eoq; maior hæc est cura, quod illi sunt gubernatores magis vniuersales; & quorum gubernatio ad plures se extendit. Et propterea Sapiens dixit: *h cor Regis in manu Domini, quocumque voluerit inclinabit illud.* Nam, licet omnium corda in eius manu & potestate sint; peculiariter tamen cor Regis, ob curam maiorem, quam adhibet in ipso gubernando ac dirigendo, ad id, quod ipsum faciat perfectum Regem. Quod cum ita sit, aspiciat se Rex continuè inter *duos beatos Spiritus* constitutum, qui illud custodiunt & ex omni parte à *Maiestate* diuina circumdatum, diuina sua prouidentia ipsum gubernante. Et hoc ipsum instigabit, ne vel in vno puncto debito suo desit; ad perfectionem procurandam, quam eius status exigit. Meminerit satanam in sua gubernatione simiam esse DEI; quemadmodum Deus de duobus angelis Regi prospexit, qui illum custodiant ac defendant: ita ipse *duos Dæmones* constituit, qui oppugnent & persequantur. Cum igitur crudeliores habeat tentatores & persecutores, multò magis ei est inuigilandum, vt eos superet: quod si victor euadat: corona ipsius erit maior, & copiosius victoriæ præmium.

Ex his eliciendus est *quintus* titulus & ratio obligationis Principum, ingentia scilicet *præmia* quæ se accepturos sperant, si suis obligationibus satisfaciant. Nam (vt ostendit S. Thomas in opusculo ad Regem Cypride gubernatione Principum) si præstiterit ea, ad quæ tenetur: præstantiora consequetur præmia, quam plebs communis: maiori enim virtuti maius debetur præmium. Virtus autem Principis multis nominibus est maior, quam reliquorum. Cum enim maiorem ipse habeat *libertatem* ad faciendum male, id tamen non facit; in medio flammularum concupiscentiarum, non vitur; inter ventos ambitionum, non inflatur; inter fluctus cupiditatum, non turbatur, nec solum nouit regere seipsum, sed suam etiam familiam, ciuitatem, prouinciam & regnum integrum, in quo sunt plures prouinciæ & ciuitates, tanquam sol illuminans totum mundum: ac propterea eius *i thronus* dicitur esse *sicut sol in conspectu Dei*, cuius vices gerit in terra: & si bene suo munere fungatur, copiosissimum reddit illi præmium in cælo. Fælix (dixerunt quidam sancti Episcopi in quodam Concilio) est vita Regum iustorum, quæ in terra splendet abundantia rerum temporalium, in cælo verò gaudet

*Ipsè Deus
maiori prouidentia
Reges dirigit.*

h Prou. 21. 1.

*Tabet &
duos Dæmones.*

S.

*S Tho opu
20. lit. 6.
Præmij magnitudo.*

Virtus principum maior.

Psal. 38. 17

*Initio Cœli
torum Hispania, quæ
collegit Loisa.*

in æternitate societate angelorum; hic alitur delicijs terrenis, ibi exornatur vestimentis gloria: hic stipatur multitudine equitum; ibi exercitibus spirituum caelestium: hic induitur purpura, & regiam gestat coronam: ibi vestietur gloria & ornabitur corona æternæ. Et quæ differentia est, inter angustias regni temporalis, & amplitudines regni caelestis, eadē est inter bona, quæ rex iustus hic possidet, & quæ illic in æternum possidebit. Si igitur ad eodē ingenia expectant præmia: quid mirum, si magnum animum, allumant ad quocūq; labores subeundos, ut illa consequantur. Nō enim cogitare debet, se excellentia ad eodē præmia consequi, propter rerū temporalium copiam, aut delicias terrenas: nec propter honorificum comitatu, nec propter purpuram aut coronam, quatenus hæc illi honori sunt & gloria. Nam horum satis multa habent Imperatores & Principes gentium: qui, si forte aliquid boni habent: hæc ipsa habent pro præmio: illis autē Christianis scilicet Regibus, dat Rex caelestis omnia temporalia, quibus vtuntur, tanquā additamenta. Quare necesse est eos laborare, seq; mortificare, ne ab illis trahi se patiantur: sed status sui obligationi satisfaciant. Nam (vt S. Gregorius ait) ad magna præmia non nisi per magnos labores peruenitur: qui tamen magni dici non possunt, si cum immensa magnorum præmiorum magnitudine conferantur.

§. II. Alijs rationibus prædicta declarantur.

6.

ALIA sunt nomina & tituli, qui vel manibus palpantur & Reges ac gubernatores obligant, ut sint valde perfecti. Duo sunt nomina valde insignia: quia ex eorum perfectione pender Reip. perfectio; eorum verò malitia redundat in eiusdem detrimentum. Si *navis gubernator* vigilans sit, navis ipsa salva appellit ad portum: si autem dormiat, & negligat, facile patietur naufragium. Si *pastor* vigilat, securus est grex à lupis: ipso autem dormiente, lupus invadit & dispergit gregem & oves. Si *generalis dux exercitus* sit animosus, animum quoque & fortitudinem addit toti exercitui: ac si ille sit timidus & ignarus, timiditatem quoque & ignaviā facile illis adfert. Cum igitur Rex hæc omnia officia obeat in Rep. omninō tenetur esse valde bonus, si velit illam valde bonam: si enim fuerit valde malus, & illa erit valde mala; experientia siquidem docet, bonum aut malum exemplum Regis & Dominorum, facile trahere subditos & domesticos. Quod insinuavit bene Ecclesiasticus, dicens: *secundum iudicem populi, sic & ministri eius: & qualis rex est civitatis, tales & inhabitantes in ea.* Et Poëta dicit: *totus componitur orbis Regis ad exemplum.* Et: *mobile mutatur semper cum Principe vulgus.* Quādo Rex honori sibi dicit virtutem, tota Resp. in ea ponit suum honorem: quod si Rex mutetur & vitij se dedat, illa quoque fit vitiosa: b *Cum Rege sancto plebs est sancta, & cum electo electa, & cum perverso perversa.* Rex sanctus non sibi solus talis est, sed omnibus subditis: eiusque bona opera sunt muti Concionatores, qui

Celestia sola
m. grā
sunt.

Hom. 17. in
Euang.

Regis ad ex-
emplum to-
tus compo-
nitur orbis.

a Eccl. 10. 2.

Claudianus
de v. hono-
rij Cons.
b Esa. 17. 2

qui tamen per totum regnum clamant: dicuntque omnibus, quod solebat
Apostolus dicere: *imitatores mei estote sicut & ego Christi.*

QVOD SI Rex degeneret ab eo quod debet, sequaturq; liberè suas appeti-
tiones, prauis suis exemplis alios scandalizabit, eosq; ad ea sequenda tra-
het; nã & hæc sunt tanquã muti prædicatores, qui debiliũ corda peruertunt.

QVARE si in illud extremum inclinēt, vt velit omninõ esse improbus: ve-
rè est talis vehemēter, potestas enim ad id arma illi subministrat; habetq;
multos socios, qui eum vt talis sit, iuuent. Ac propterea Ieremias loquēs de
improbo quodam Rege, eiusq; subditis: eos contulit cum quadam sporta
d*ficuũ pessimarum, adeo vt comedi nõ possent.* Et hoc ipsum adiuuat Satanæ cal-
liditas: qui studet, omne genus vitiorum colligere in huiusmodi capitibus,
quæ semel infecta, facillè totam Remp. prauæ suæ vitæ exemplo inficiunt.

Ac propterea Isaias lugens perditionem sui populi, ita suos sermones au-
spicatur: *e omne caput languidũ, & omne cor mœrens, a planta pedis vsque ad ver-
ticem capitis non est in eo sanitas.* Si enim caput & cor malè habeant: quomodo
non malè haberent reliquæ partes, quæ ab illis & vitam & bonam constitu-
tionem accipiunt? Si igitur capita regni, & ciuitatum, & familiarum, vitijs
sunt corrupta: non mirum, si reliqui a minori vsque ad maiorem simul cum
illis inficiantur. Benè hoc expertus est miser ille populus Hebræus: qui cum
Rex aliquis erat idololatra, relinquebat verum DEVM, & falsos adorabat,
quos videbat Regē adorare. Et in infelicibus nostris temporibus experti su-
mus, quodd cum pestifera hæresis capita tetigerit, absque resistantia inficit
reliquos, quia eam facillè amplectuntur. Et si auaritia aut libido in Principe
dominetur, omnes gloriantur sequentes illos: honori sibi ducentes eodem
habitu indui, quo Regi suo placeant. Et ob hanc causam, vt ait sanctũ Tri-
dentinum Concilium, perfecta Ecclesiæ reformatio & Reipublicæ Christi-
anæ incipere debet ab ijs, qui gubernant; *quia integritas, inquit, presidenti-
um, salus est subditorum, & illis reformatis, facillè subditi reformantur.*

HINC alia duo nomina & tituli oriuntur; quæ etiam plurimum obli-
gant, vt Principes studeant perfectioni. Bonus enim Rex regnum sibi & fi-
lijs suis conseruat; malus, & sibi & filijs amittit. Sicut ipse Deus D.N. monet
in Deuteronomio: *ne Rex declinet a lege in partem dextram vel sinistram: vt
longo tempore regnet ipse, & filij eius in Israel.* Et Sapiens dixit: *g Rex qui iu-
dicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum firmitur.* Et si Rex Saul
Deo obediisset conseruasset regnum filijs suis: sed quia non obediuit,
illud amisit, cuius loco elegit DEVS Dauidem: *h virum iuxta cor suum;* cuius
regnũ semper conseruauit: quia Deo obediuit. Et quãdo filius eius Salomon
incidit in idololatriam, in causa fuit (vt ait Eccles.) cur ira Dei super eius
filios descenderet: *regnumq; ipsum fieret bipartitum, & in duas factiones di-*

uisum

Regis Con-
cilio efficac.
c. 1. Cor. 11. 1.

7.
Scandalum
eius noxiũ.

d Iere 24. 8.

e Isai. 1. 5.

Sess. 6. c. 1.
de refor.

8.
Regnum
pendet à
moribus.
f Deut. 17.
20.
g Irou. 29.
34.

h 1. Reg. 10.
14.
Act. 13. 22.

i Eccl. 4. 2. 23

9.
k Prou. 29.4.
Regni suc-
cessus à
Rege.12. Reg. 12.
10.m 2. Reg. 24
12.

10.

n Sap. 6. 2.
Iudicium
Regibus tre-
mendum.Pis iucun-
dum.Momento
fulget sce-
ptum.

Psal. 2. 10.

uisum cum ingenti virtutisque damno. Rex enim bonus regnum iustum pro-
sperat; malus vero deualtat, quemadmodum dixit Sapiens; *k Rex iustus erigit
terram, quæ collapsa est; anarius autem destruet eam.* Sæpe enim Deus remunerat
boni Regis obsequia; mali vero peccata puniunt in subditis, qui eius victorum
sunt participes. Satis prospere progrediebatur regnum Dauidis, quam diu
ille iustitiam seruauit, sed quando ipse exorbauit a via, & *libit uxorem pro-
ximi sui*, voluitque populum suum numerare, totum regnum fuit turbatum,
& repletum miseris; & in poenam tui peccati dixit illi Dominus: *in iram tibi
datur optio, elige unum, quod uolueris ex his, scilicet, bellum, aut pestem.*
Hac ratione insinuans tres huiusmodi miseras, in quibus tot mortes & affli-
ctiones eueniunt: sæpe euenire ob peccata Regum & gubernatorum, quos
subditi imitantur: & quoniam omnes earundem culpam sunt participes,
ideò easdem luunt penas.

DENIQUE seuerum illos Iudicium obstringit, quòd in hora mortis exci-
piet: quando Rex Regum seueram vitam & gubernationis suæ ab eis ratio-
nem exigit, punietque horrendis tormentis malos: quemadmodum illos
monuit Sapiens his uerbis: *n Audite Reges, & intelligite, dicens iudices finium
terra. Præbeate aures uos, qui continetis multitudines, & placetis uobis in turbis
nationum: quoniam data est a Domino potestas uobis, & uirtus ab Altissimo, qui inter-
rogabit opera uestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam, cum essetis ministri regni il-
lius, non rectè iudicastis: nec custodistis legem iustitiae, neque secundum uoluntatem Dei
ambulastis. Horrende & cito apparebit uobis: quoniam iudicium durissimè his, qui
presunt, fiet. Exiguo enim conceatur misericordia: potentes autem potenter tormen-
ta patiemur. Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec uerebitur mag-
nitudinem cuiusquam: quoniam pusillum & magnum ipse fecit; & equaliter cura est
illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Ad uos ergo Reges sunt hi
sermone mei ut discatis Sapientiam, & non excidatis. Qui enim custodierint iustitiam
iustè, iustificabuntur: hæc omnia Sapiens: quibus minatur, terret, & cohibet
potentes, ne potentia suæ fidentes, Dei legem & iustitiam conculcèt. Sed,
ne animum abiciant ac desperent, eisdem animam spe bona; quod si erga li-
tos subditos iustitiam colant, Deus erga ipsos eandem seruabit: bonaque ipso-
rum obsequia remunerabit. Idque cito: ut magis solliciti uiuant, neicientes
horam, qua supremus Iudex uenturus est ad exigendam rationem: neque
omnis eorum regia potestas poterit uel ad momentum uitam producere,
cùm eius finis ac terminus a Deo præscriptus aduenerit.*

QUAMOBREM nullum aptius consilium accipere possunt, quàm alterius
Propheta regi dicentis: *Nunc Reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram
Seruite Domino in timore; & exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam,
ne quando transcatur Dominus, & pereatis de uia iustæ. Cui exarserit in breui ira eius,*

beati

beati omnes qui confidunt in eo. Quod si Reges & qui Reipublicæ sunt capita intorrogent: quænam sit illa disciplina quam discere, & quænam via iustitiæ, quam ambulare debeant, vt salutem suam reddant securiorem? respondebimus: *custodiam legum, & documenta, quæ in sequentibus capitibus proponuntur.*

*Custodia
legum via
Regum.*

CAPVT II.

PERFECTIONEM IN IIS QVI GVBERNANT ESSE
difficilem: & inuiti debere humilitati cum magnanimitate
coniunctæ: mortificatâ superbiâ.

VAMVIS Christiana perfectio cuius eam profitenti sit difficilis; ac propterea *crux* appelletur, *mortificatio*, *via arcta*, & *porta angusta*: in iis tamen qui Reipublicâ gubernant est multò difficilior: quia supra onera omnibus communia addit ea, quæ gubernationis sunt propria, quæ sunt valdè graua.

*Perfectio
difficilis
maxima
gubernanti.*

QVÒ autem gubernatio est vniuersalior, eò est etiam grauior, & quò subditorù numerus maior est: ac crescunt magis onera gubernationis. Nam quilibet *paterfamilias* oneratur iis, qui in sua sunt familia; *prator*, cinitatis, tota ciuitate; *Rex*, toto regno, *Episcopus*, tota sua diocesi; & *Pontifex Summus*, vniuersa Ecclesia. Propterea enim Christus Dominus dixit S. Petro, qui Ecclesiæ erat caput, *tu es Petrus: & super hanc petram* tanquam fundamentum *adificabo Ecclesiam meam*, & quemadmodum lapides fundamenti sustinent totum onus aedificij, ita cuiuscunque Reipublicæ *capita* sustinere debent onus omnium eius partium. Quibus etiam aptari potest illud Dauidis: *b possisti homines super capita nostra*, vt eorum scilicet pondus portemus. Estque aded graue hoc onus, vt Apostolus dixerit: *c prepositos* sub eo *gemere*, quia non solum animæ suæ rationem Deo sunt reddituri, sed etiã aliorum. Et cum eisdem capitibus loquitur illa sententia alterius Prophetæ, dicens: *d custodi virum istum, qui si lapsus fuerit, erit anima tua, pro anima eius.* Qui igitur tot animas super caput suum accepit: quomodo non gemit sub tanto onere, veritus, ne propria ipsius ignauia & incuria illa pereant?

1.
*Ob nume-
rum ani-
marum,*

a Mat. 16. 18

*b Psal. 68. 12
c Heb. 13. 7.*

*d 1. Reg. 20.
9.*

HV I e difficultati illa quoque accedit ex parte operum studiosorum, in quibus perfectio consistit: nam etsi verum sit, quod omnes virtutes sint rãquam sorores coniunctæ, ita vt altera alteri non repugnet, aliqua tamè difficillime in suis actibus & operationibus simul conueniunt. Et tales sunt illæ quæ censentur propriæ eorum, qui Reipublicam gubernant, qui tamen te-

2.
*Ex difficul-
tate ope-
rum.*